

בחינת שלילת זכאות משפחות מחבלים לקצבאות וסיוע מדינתי

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י ס, לאור גל האירועים הביטחוניים והפיגועים אשר התרחשו בתקופה האחרונה בארץ, לאור העובדה כי חלקם בוצעו על ידי תושבי המדינה, ולאור הצורך לבחון את מדיניות הרווחה והזכאות לקצבאות של תושבים ואזרחי המדינה אשר ביצעו מעשי טרור, או עבירות ביטחון :

1. לחקים צוות שהרכבו מנכ"ל משרד ראש הממשלה, מנכ"ל משרד ראש הממשלה החליפי, מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי מנכ"ל משרד המשפטים, מנכ"ל משרד הרווחה והביטחון החברתי או נציגיהם, וכן נציגי היועץ המשפטי לממשלה ונציג המטה לביטחון לאומי (להלן – הצוות).

2. הצוות יהיה אחראי על גיבוש המלצות מדיניות באשר לשלילת זכאויות של משפחות מחבלים, תושבי ואזרחי ישראל, אשר ביצעו מעשי איבה ועבירות ביטחון בנושא הזכאות לגמלאות, קצבאות ויתר ההטבות מגופי המדינה.

3. עוד יהיה הצוות אחראי על גיבוש המלצות מדיניות באשר לשלילת קצבאותיהם של קטינים, או בעד קטינים אשר ביצעו עבירות ביטחון ובחינת החלופות האפשריות על מנת להביא להרתעה נוספת ומניעת ביצוע פעולות טרור או עבירות ביטחון.

4. על הצוות לגבש המלצות לממשלה בסוגיות הנוגעות לעניין ולהגיש המלצותיו לממשלה בתוך 90 יום מהקמת הצוות, לרבות המלצות בדבר תיקוני חקיקה נדרשים.

דברי הסבר

מדינת ישראל חווה לאחרונה גל פיגועים ששוטף את ערי ישראל והביא עד כה ל 11 נספים ופצועים רבים. לדאבון לב, חלק מהפיגועים בוצעו ע"י אזרחי ותושבי ישראל, חלקם בהשפעת דעא"ש. מציאות זו, בה אזרחי ותושבי ישראל פונים כנגד תושבי המדינה האחרים מחייבת בחינה של האמצעים העומדים לרשות המדינה על זרועותיה השונות, הן באספקט ההרתעתי והן באספקט העונשי.

כיום קובעות הוראות חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995 (להלן – חוק הביטוח הלאומי) בסעיף 326 מספר מקרים בהם נשללות הגמלאות בשל ביצוע פיגועים -

בגין פשע שבוצע מתוך מניע לאומני או בזיקה לפעילות טרור לא יוענקו גמלאות למבצע הפעולה (לדוגמא בגין נכות שנוצרה) וכן לא יינתנו גמלאות מכוחו לבני משפחתו (לדוגמא – קצבת שארים או מענק פטירה).

נדון אדם למאסר עולם בשל רצח שהינו מעשה טרור המעשה או במסגרת פעילותו של ארגון פשיעה או ארגון טרור ולשם קידום מטרות אותו ארגון אשר בוצע מתוך מניע לאומני או בזיקה לפעילות טרור, לא תשולם קצבת אזרח ותיק (זקנה) וזאת גם לאחר תום ריצוי עונשו.

הורשע אדם בעבירת טרור חמורה כהגדרתה בחוק המאבק בטרור, התשע"ו-2016 שבוצעה מתוך מניע לאומני או מתוך זיקה לפעילות טרור (עבירת בטחון), ובשל כך נגזרו עליו 10 שנות מאסר לפחות, יפחית המוסד לביטוח לאומי 50% מהגמלאות המגיעות לו לפי פרקים ה"ח" וגם לפי פרק י"א לחוק הביטוח הלאומי. על פי הסעיף מדובר בגמלאות הבאות: נפגעי עבודה ונכות מעבודה; קצבת אבטלה; קצבת אזרח ותיק (זקנה); גמלה מתאונות אישיות; זכויות עובדים בפשיטת רגל וגמלת שאירים.

מי ששוחרר ממאסר במסגרת שחרור שבויים ישראלי או משא ומתן מדיני לאחר שהורשע בעבירה כאמור בסעיף 326(ג) ונגזרו עליו עשר שנות מאסר לפחות לא ישולמו לו עד תום תקופת המאסר המקורית גמלאות שונות (כגון - דמי לידה, נפגעי עבודה, תאונות אישיות, חדלות פירעון זקנה ושארים, מתנדבים, הסכם נידות)

יודגש כי שלילת הקצבאות בכל המקרים האמורים הינה ללא הבדל דת או לאום.

ביחס לקטינים מבצעי פעולות טרור נקבעה הוראה פרטנית בסעיף 325(ב) לחוק הביטוח הלאומי אשר קבעה כי ככל שמדובר בעבירה על רקע לאומני או בזיקה לעבירת טרור שביצע הקטין, אזי הוריו לא יהיו זכאים לכל גמלה בעדו (לדוגמא – קצבאות ילדים או ילד נכה).

בית המשפט העליון לאחר עתירה שהוגשה (בג"ץ 3390/16 עדאלה נ' הכנסת ואח') הורה על בטלות סעיף שנוגע לקטינים בתוך 12 חודשים ממועד מתן פסק הדין (שניתן ביום 8.7.21) וזאת על מנת ליתן למחוקק שחות לערוך תיקון בחוק. משכך, ככל שלא יתוקן הסעיף, ובהתאם

לפסק הדין הרי שסעיף 325(ב) בחוק הביטוח הלאומי ביחס לקטינים שביצעו עבירות טרור, יפקע ולא ניתן יהא לשלול גמלאות מכוחו.

מוצע לפיכך להקים צוות מנכ"לים, אשר יכלול את כל גורמי המקצוע הרלבנטיים בנושא, אשר יגבש המלצות בדבר מדיניות הממשלה והכלים ההרתעתיים העומדים לרשותה בנושא, לרבות בסוגיית מתן קצבאות או שלילתן הן למבצעי הפיגועים ופעולות הטרור והביטחון (בגירים או קטינים) וכן לבני משפחותיהם.

מוצע כי הצוות יגיש מסקנותיו לממשלה בתוך 60 ימים.

נתונים כלכליים וההשפעה על משק המדינה

לא רלוונטי.

תקציב

לא רלוונטי

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

אין השפעה

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

עמדת ראש הממשלה – תומך

עמדת ראש הממשלה החליפי – תומך

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

לא רלוונטי

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

מצ"ב

סיווגים

סיווג ראשי: תהליך

תחום פעולה עיקרי: 02חברה וכלכלה.

מוגש על ידי ראש הממשלה

ועל ידי ראש הממשלה החליפי

ועל ידי שר הרווחה והביטחון החברתי

ו' בניסן התשפ"ב

07 באפריל 2022

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה

נושא הצעת ההחלטה: בחינת שלילת זכאות משפחות מחבלים לקצבאות וסיוע מדינתי

תמצית ההצעה ביחס להיבטה המשפטיים:

הקמת צוות מנכ"לים אשר יהיה אחראי על גיבוש המלצות למדיניות באשר לזכאויות של משפחות מחבלים, תושבי ואזרחי ישראל, אשר ביצעו מעשי איבה ועבירות ביטחון בנושא הזכאות לגמלאות, קצבאות ויתר ההטבות מגופי המדינה. עוד יהיה הצוות אחראי על המלצות לגיבוש מדיניות באשר לשלילת קצבאותיהם של קטינים, או בעד קטינים אשר ביצעו עבירות ביטחון. על הצוות לגבש המלצות לממשלה בסוגיות הנוגעות לעניין ולהגיש המלצותיו לממשלה בתוך 90 יום מהקמת הצוות, לרבות המלצות בדבר תיקוני חקיקה נדרשים.

קשיים משפטיים ככל שישנם ודרכי פתרונם:

הצעת ההחלטה מתמקדת הקמת צוות מנכ"לים אשר יהיה אחראי על גיבוש המלצות למדיניות באשר לזכאויות של משפחות מחבלים, תושבי ואזרחי ישראל, אשר ביצעו מעשי איבה ועבירות ביטחון בנושא הזכאות לגמלאות, קצבאות ויתר ההטבות מגופי המדינה. כמו כן על הצוות לגבש המלצות למדיניות באשר לשלילת קצבאותיהם של קטינים, או בעד קטינים אשר ביצעו עבירות ביטחון. גיבוש המדיניות הוא בצד המלצות בדבר תיקוני חקיקה נדרשים.

בית המשפט העליון לאחר עתירה שהוגשה (בג"ץ 3390/16 עדאלה נ' הכנסת ואח') הורה על בטלות סעיף 325(ב) לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995 שנוגע לקטינים בתוך 12 חודשים ממועד מתן פסק הדין (שניתן ביום 8.7.21) וזאת על מנת ליתן למחוקק שהות לערוך תיקון בחוק. במסגרת פסק דינו של בית המשפט העליון, נשמעו דעות שונות של השופטים במסגרת דעת הרוב שהורתה על הצהרת בטלות של סעיף 325(ב) לחוק הביטוח הלאומי כאמור.

במסגרת גיבוש המלצות הצוות וההמלצות לתיקוני החקיקה הנדרשים, יהא על הצוות להביא בחשבון את עמדות שופטי בית המשפט העליון כפי שהובאו במסגרת פסק הדין האמור.

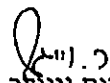
עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת החלטה נוגעת להם:

הצעת ההחלטה הופצה ללשכות המשפטיות של המשרדים הרלוונטיים. הערות שהתקבלו מן הלשכות המשפטיות השונות וכן ממחלקת ייעוץ וחקיקה במשרד המשפטים, הוטמעו בנוסח. המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (ייעוץ וחקיקה) סמך ידיו על הצעת ההחלטה.

עמדת היועץ המשפטי שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:

בשים לב לאמור לעיל, אין מניעה משפטית לאישור הצעת ההחלטה

עמדת היועצים המשפטיים של משרד ראש הממשלה ומשרד ראש הממשלה החליפי – אין מניעה משפטית לאישור הצעת ההחלטה

ר. וייזמן
רנית וייזמן, עו"ד
היועצת המשפטית
משרד הרווחה והביטחון החברתי